

Nieuws

Religie en euthanasie: opvattingen zijn niet zwartwit

ag 11 augustus 2026

Als je gelovig bent, ben je tegen euthanasie. Als dat niet zo is, heb je er geen problemen mee. Dit wordt vaak gedacht, maar er is meer tussen hemel en aarde. Gelovig zijn en euthanasie sluiten elkaar niet per definitie uit.

Dát er spanning zit tussen gelovig zijn en euthanasie, werd weer eens bevestigd door het recente onderzoek *Meer euthanasie door veranderende samenleving* (<https://www.zonmw.nl/nl/nieuws/meer-euthanasie-door-veranderende-samenleving>). Een van de conclusies luidde: 'Religieuze overwegingen sluiten euthanasie niet (langer) noodzakelijkerwijs uit.' Aanleiding voor het onderzoek, uitgevoerd door onderzoekers van Radboudumc in opdracht van het ministerie van Volksgezondheid, was een motie op initiatief van ChristenUnie-fractievoorzitter in de Tweede Kamer Mirjam Bikker. Daarin werd de regering opgeroepen te onderzoeken hoe het kan dat geleidelijk aan meer mensen kiezen voor euthanasie.

Hoezo zou religie euthanasie eigenlijk in de weg staan?

Dat komt door de opvatting dat alleen een hogere macht mag beslissen over leven en dood. Bij euthanasie gaat het om een zelfgekozen dood. Als je denkt dat alleen een hogere macht over jouw leven(seinde) mag beslissen, is euthanasie geen optie. In de Bijbel bijvoorbeeld, staat niet letterlijk dat euthanasie niet mag, maar het gebod 'Gij zult niet doden' kan zo geïnterpreteerd worden. Er zijn ook andere Bijbelteksten waarin God wordt aangewezen als 'Heer over leven en dood'. Ook in andere heilige boeken staan teksten die voor interpretatie vatbaar zijn.

Is de vraag of euthanasie mag alleen een kwestie van interpretatie van heilige boeken?

Nee, het is ingewikkelder dan dat. Er zijn in de loop der eeuwen veel verschillende geloven en stromingen binnen geloven ontstaan. Bij elkaar tellen ze op tot duizenden levensbeschouwingen, resulterend in allerlei opvattingen over wat hogere machten eigenlijk bedoeld hebben. Verschillende opvattingen zijn er tussen religies, maar ook binnen religies.

Maar valt er dan niets in algemene zin te zeggen over de verhouding tussen euthanasie en religie?

Een belangrijke factor is de vraag of een geloof (of stroming binnen een geloof) een centrale leer heeft. Met centrale leer wordt bedoeld dat er opvattingen zijn die voor iedereen binnen dat geloof gelden. Dit is bijvoorbeeld zo in het katholicisme en de islam. Als de paus, voor katholieken Gods plaatsvervanger op aarde, zegt dat euthanasie verboden is, geldt dat voor alle katholieken. Het tegenovergestelde is een pluriforme godsdienst. Dan gelden er binnen een geloof verschillende opvattingen over bepaalde onderwerpen, zoals euthanasie. Het protestantisme is hier een voorbeeld van. Protestantse kerken worden ook wel 'wereldse' kerken genoemd. Discussies in deze kerken gaan vaak niet alleen over leven en dood, maar ook over menselijke autonomie, lijden, barmhartigheid, waardigheid en de rol van God. Een complicerende factor bij het doen van algemene uitspraken is dat elk geloof rekkelijken en preciezen kent - de ene katholiek neemt de woorden van de paus serieuzer dan de andere katholiek; er is altijd spanning tussen de officiële leer van een geloof en de persoonlijke geloofsbeleving. Hier doelen de onderzoekers van het onderzoek *Meer euthanasie door veranderende samenleving* dan ook op: gelovig zijn wil niet per se zeggen euthanasie af te wijzen: 'Secularisatie en afnemende religieuze invloed vergroten de maatschappelijke acceptatie van euthanasie'.

Als we naar de verschillen in geloven kijken en die toepassen op de situatie in Nederland, wat valt er dan te zeggen?

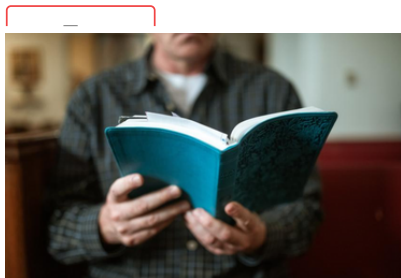
Volgens het CBS is zo'n 42 procent van de Nederlanders gelovig. Gemeten naar omvang zijn er drie belangrijke godsdiensten: 16 tot 18 procent van de bevolking is rooms-katholiek, 13 procent is protestant en 6 procent is moslim. De resterende 6 á 7 procent hangt een andere levensbeschouwing aan, bijvoorbeeld het jodendom, hindoeïsme of boeddhisme. Over rooms-katholieken en moslims merkten we al op dat zij - als zij recht in de leer zijn - in principe tegen euthanasie zijn. Onder protestanten is er geen eenduidig standpunt. Protestants Kerkelijk Nederland (PKN) ontstond in 2004 uit een fusie door de Nederlandse Hervormde Kerk, de Gereformeerde Kerken en de Evangelisch-Lutherse Kerk. Hierdoor zijn er veel stromingen en die stromingen kennen ook weer aftakkingen. Er zijn bijvoorbeeld bijzonder liberale Nederlands-Hervormde voorgangers en heel strenge orthodox-gereformeerde kerkleiders, terwijl ze beiden tot PKN behoren. Illustratief is een in 2020 gepubliceerd onderzoek onder 653 PKN-predikanten. *Legal Euthanasia in Pastoral Practice: Experiences of Pastors in the Protestant Church in the Netherlands* (<https://pure.pthu.nl/en/publications/legal-euthanasia-in-pastoral-practice-experiences-and-dilemmas-en/>) liet zien dat driekwart van de predikanten ervaring heeft met euthanasieverzoeken van gemeenteleden, waarvan bijna twee derde een dergelijk verzoek respecteert. Een ander onderzoek, *Dutch Reformed support for Assisted Dying in the Netherlands 1969-2019* (<https://pure.pthu.nl/ws/portalfiles/portal/93956580/Boer->

DutchReformedsupport-2021.pdf), stelt zelfs dat de Nederlandse euthanasiepraktijk – de meest liberale ter wereld – niet mogelijk zou zijn geweest zonder de steun van de Protestantse Kerk in Nederland.

Om het beeld compleet te maken: hoe zit het met het boeddhisme en hindoeïsme, de andere wereldreligies?

Voor beide religies geldt dat er niet zo iets is als een centrale leer die alle aanhangers moeten volgen. Wel kunnen we stellen dat beide religies overwegend tegen euthanasie zijn. Er zijn wel boeddhistische denkers die menen dat euthanasie in uitzonderlijke gevallen, uit oprechte compassie en zonder eigenbelang, verdedigbaar kan zijn. Voor het hindoeïsme geldt iets vergelijkbaars: overwegend tegen, maar er zijn moderne hindoes die vinden dat het beëindigen van uitzichtloos en ondraaglijk lijden uit mededogen in uitzonderlijke gevallen verdedigbaar kan zijn.

Zie ook: Niet alle lijden is nodig, zegt Gerard Gerelings
(<https://www.nvve.nl/verhalen/gerard-gerelings/>)

Ontvang onze nieuwsbrief

E-mailadres *

uw e-mailadres

Nieuwsbrief